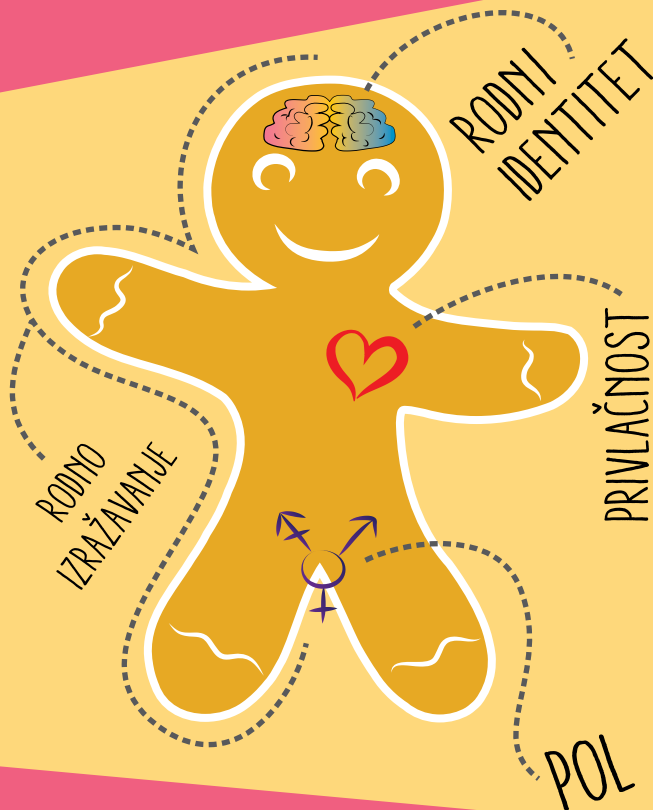

Rodne raznolikosti: Trans 101

ŠTA JE TO ŠTO ČINI RODNU RAZNOLIKOST?

Raznolikost ljudskih bića ogleđa se u mnogim našim karakteristikama, bilo da su to karakteristike naših tijela, identiteta, iskustava, mišljenja, ponašanja i mnoge druge.

Jedna od tih raznolikosti je i rodna raznolikost, koja prevazilazi nekadašnje mišljenje da se rodno i polno isključivo svrstavamo u „muške“ i „ženske“ kutije.

Da bismo shvatili šta tačno čini rodnu raznolikost, moramo razjasniti razliku između POLA i RODA.

POL predstavlja biološko svojstvo ljudi, odnosno skup bioloških polnih karakteristika kao što su: polni hromozomi, polne žlijezde, hormoni i unutrašnji i spoljašnji polni organi.

Na osnovu ovih karakteristika, nauka je kreirala dvije glavne kategorije u koju se može svrstati većina ljudi: muški i ženski pol. Međutim, postoje osobe koje ne pripadaju striktno muškoj ili ženskoj kategoriji ili pripadaju objema

Neformalna trans aktivistička grupa “*Transovci*” je grupa koja okuplja trans i rodno varijantne osobe sa ciljem promocije i unapređenja ljudskih prava trans, inter i rodno varijantnih osoba. Grupa “*Transovci*” je osnovana u **februaru 2016. godine**, nakon dužeg vremena okupljanja i građenja kapaciteta osoba unutar *LGBTIQ Asocijacije “Queer Montenegro”* koja pruža organizacionu podršku i građenje kapaciteta grupi. Prvo javno djelovanje grupe “*Transovci*” bilo je objavljeno kroz uličnu akciju “**Prođimo ispod duge zajedno**” povodom **Međunarodnog dana vidljivosti trans osoba**. Nakon ove, uslijedile su i druge javne akcije podizanja vidljivosti i svijesti o trans, inter i rodno varijantnim osobama, kao što je akcija “**Slavimo svoje različitosti**” kojom su obilježeni **Međunarodni dan deopatologizacije trans identiteta** i **Međunarodni dan svijesti o interpolnim osobama**.

Kroz svoje djelovanje “*Transovci*” sprovode različite aktivnosti u cilju osnaživanja trans, inter i rodno varijantne zajednice, razvijanja raznog kulturno-umjetničkog sadržaja, podizanja svijesti o trans, inter i rodno varijantnim temama, edukacije javnosti i institucija, kao i podizanja kapaciteta same trans, inter i rodno varijantne zajednice za aktivizam na individualnom i grupnom nivou.

U okviru aktivističke grupe “*Transovci*” održava se grupa samopodržke za trans, inter i rodno varijantne osobe **svakog drugog četvrtka** u mjesecu u 17:30h, kao i individualne konsultacije vršnjačke podrške **svake srijede** u terminu 15:00 - 17:00.

“*Transovci*” takođe pružaju mogućnost besplatnog pravnog i psihološkog savjetovanja za trans, inter i rodno varijantne osobe.

Kontakt:

Koordinator: Jovan Džoli Ulićević
E-mail: trans@queermontenegro.org
Tel: +382 67 135 205

kategorijama istovremeno, koje odlikuju razne varijacije kada su u pitanju biološke polne karakteristike i nazivaju se **interpolne osobe**.

Termin „**interpolno**“ označava spektar varijacija polnih karakteristika koje su prirodna raznolikost ljudske i drugih životinjskih vrsta, što ukazuje na činjenicu da je pol spektar sa raznim biološkim varijacijama koje postoje izvan muške i ženske kategorije.

ŽENSKI

- * 46 XX
- * Jajnici
- * Viši nivo estrogena i progesterona
- * Vidljiv vaginalni kanal

INTERSEKS

- * 45 XO, 47XXY, 45X/46XX, 46XY/47
- * Gonade razvijene u različitom stepenu
- * Različit balans hormona
- * Spoljni organi variraju u veličini i izgledu

MUŠKI

- * 46 XY
- * Testisi
- * Viši nivo testosterona
- * Penis

ROD je društveni konstrukt koji se odnosi na norme, uloge, vrijednosti, emocije, ponašanja, jezik, imena, zanimanja, te predstavlja prostor u kojem se izražavaju rodni identiteti.

Rod je moguće posmatrati kao prostor u kojem su muški i ženski identiteti samo dva od mnogih postojećih identiteta. Važno je imati na umu da su svi identiteti, bilo da pripadaju većinskim kategorijama ili ne jednaki i jednako vrijedni.

RODNI IDENTITET predstavlja unutrašnji osjećaj osobe o svom rodu ili odsustvu istog. Rod predstavlja sopstvenu pripadnost jednom, svima ili nijednom rodu.

POLNI IDENTITET je sopstvena polna identifikacija osobe, i ne mora se podudarati sa polom koji je osobi pripisan pri rođenju. Bez obzira na to koje “djelove” neko tijelo ima, ono nije niti “muško” niti “žensko” na osnovu tih djelova, već na osnovu osobe kojoj pripada. Na primjer, ako se neko identifikuje kao žena, njeno tijelo je žensko bez obzira na pol koji joj je pripisan. Ženstvenost i muževnost, kako god da ih definišemo, ne postoje odvojeno od osoba, tako da ženska, muška i sva druga tijela ne postoje odvojeno od osoba, a osoba je ta koja ima pol.

RODNI IDENTITETI

CISRODNE OSOBE su osobe čiji se rodni identitet u potpunosti ili u značajnoj mjeri uklapa u društveno nametnute rodne norme određene za pol koji je tim osobama pripisan pri rođenju.

TRANSRODNE OSOBE su osobe koje prekoračuju ili nadilaze društveno nametnute kategorije roda. Rodni identitet transrodnih osoba se u različitim stepenima razlikuje od pola koji im je pripisan pri rođenju.

Kako su društveno propisane rodne norme veoma rigidne, isključive i ograničavajuće, malo je osoba koje se "potpuno" uklapaju u njih. Često se kaže kako je većina populacije cisrodna, no pitanje je koliko bi se ljudi u tolikoj mjeri uklapalo u ove norme da osobe koje odstupaju od njih nisu stigmatizovane u društvu. Da je društvo više usklađeno sa stvarnom raznolikošću polova i rodova, termini kao "trans" i "cis" nam ne bi ni bili potrebni jer bismo svaku osobu posmatrali prvenstveno kao ljudsko biće a ne kroz prizmu pola ili roda.

Kako se transrodnost odnosi na sve one rodne identitete i izražavanja istih koji nadilaze, modifikuju ili negiraju društveno prihvatljive norme, transrodne osobe se mogu identifikovati kao muškarci, žene, nijedno, oboje ili nešto drugo. Termin transrodnost je, dakle, sveobuhvatan termin koji pokriva čitav spektar rodnih identiteta, kao što su:

TRANSEKSUALNA OSOBA - osoba koja želi i ima namjeru modifikovati svoje tijelo u cilju prilagođavanja tijela svom rodnom osjećaju, bilo kroz hormonsku terapiju i/ili operativne zahvate. Ovaj proces prilagođavanja pola se naziva **tranzicija**. Termin "**transeksualnost**" je u većoj mjeri medicinski termin, te ga jako malo trans osoba koristi kako bi opisalo svoj rodni identitet.

TRANS MUŠKARAC - osoba kojoj je na rođenju pripisan ženski pol, i koja se identifikuje kao muškarac.

TRANS ŽENA - osoba kojoj je na rođenju pripisan muški pol, i koja se identifikuje kao žena.

Ovi identiteti spadaju u binarne rodne identitete, jer se osobe identifikuju u okviru binarnih kategorija roda, odnosno unutar muško-ženske podjele roda.

Međutim, postoji još mnogo trans identiteta koji spadaju u **RODNO NEBINARNE IDENTITETE**.

RODNA NEBINARNOST – pojam koji se koristi za prikaz rodnog identiteta koji ne spada u kategoriju ni muškog ni ženskog rodnog identiteta.

NEKI OD NEBINARNIH RODNIH IDENTITETA:

RODNO FLUIDNA OSOBA – osoba čiji se rodni identitet mijenja u zavisnosti od samog osjećaja osobe. Osoba se u ovom slučaju može osjećati nekad kao muškarac, nekad kao žena, nekad kao nijedno, a nekad kao oboje ili nešto drugo.

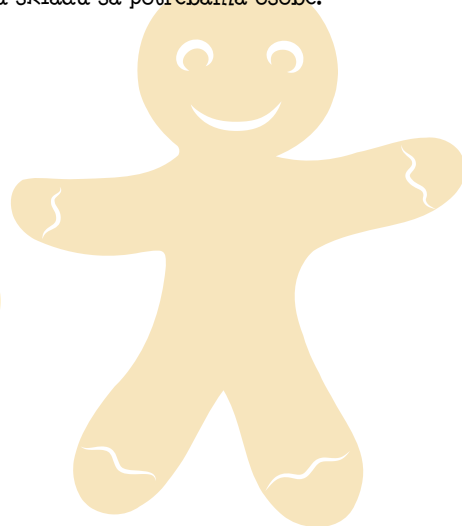
BIRODNA OSOBA – osoba čiji rodni identitet pripada i muškoj i ženskoj kategoriji, te se ova pripadnost može osjećati istovremeno, ili u različitim vremenima života.

POLIRODNA OSOBA – osoba čiji rodni identitet obuhvata više rodni identiteta, koji mogu postojati istovremeno ili se vremenom smjenjivati.

ARODNA OSOBA – osoba koja ne osjeća prisustvo rodnog identiteta.

Nekad, neki od ovih identiteta, mogu se nazvati i **gender queer** identitetom, koji je ušao u upotrebu kasnim 90-im godinama 20. vijeka i ranim godinama 21. vijeka u Sjedinjenim Državama. To je termin koji se upotrebljava da opiše osobe sa nenormativnim rodom ili kao „kišobran“ termin za pomenute nebinarne identitete i neke druge.

Nebinarne osobe takođe mogu da modifikuju svoje tijelo kroz proces prilagođavanja pola, ali je važno tom prilikom ih ne kategorisati u skladu sa društvenim normama polnih karakteristika, već te modifikacije shvatiti jednostavno kao promjenu tijela u skladu sa potrebama osobe.

Pod „**TRANS KIŠOBRANOM**“ mogu se smjestiti i neki identiteti koji podrazumijevaju isključivo rodno izražavanje koje nadilazi društvene rodne norme kao što su:

KROSDRES OSOBE - osobe čiji rodni identitet jeste u podudarnosti sa polom pripisanim na rođenju, ali povremeno rodnim izražavanjem nadilaze društveno prihvaćeno rodno izražavanje karakteristično za njihov pol. Na primjer, kros-dres osoba može biti osoba muškog pola, koja se osjeća kao muškarac, ali se povremeno oblači u odjeću karakterističnu za žensku rodnu ulogu.

DRAG QUEEN - osoba kojoj je na rođenju pripisan muški pol, ali se za svrhe kulturnog performansa oblači u odjeću karakterističnu za žensku rodnu ulogu, često izuzetno naglašeno. Među drag queen osobama, nekad ima i transrodnih osoba.

DRAG KINGS - osoba kojoj je na rođenju pripisan ženski pol, ali se za svrhe kulturnog performansa oblači u odjeću karakterističnu za mušku rodnu ulogu. Takođe, među drag kings osobama, nekad ima transrodnih osoba.

KAKO NAJLAKŠE SHVATITI IDENTITET OSOBA KOJE NADILAZE RODNE NORME?

VAŽNO JE DA POŠTUJEMO PRAVO NA SAMOODREĐENJE.

SAMODEFINISANJE I SAMOODREĐENJE se odnosi na pravo osobe da sama definiše svoj(e) identitet(e) i sebe kao osobu. Bez obzira da li nas okolina prihvata ili ne, svako od nas je to što jeste. Mišljenje drugih ne mijenja našu stvarnost, čak i onda kada drugi pokušaju nasilno da nas promijene i natjeraju da budemo ono što oni žele da budemo. Priznavanje ovog prava je priznavanje stvarnosti osobe i činjenice da je ta stvarnost unutrašnja, nezavisna od mišljenja i vjerovanja drugih, te da potiskivanje te stvarnosti predstavlja nasilje nad osobom.

SVAKA OSOBA JE UNIKATNA, I NE POSTOJE DVA IDENTIČNA RODNA IDENTITETA, A SVI SU IDENTITETI JEDNAKI, STVARNI I ZASLUŽUJU JEDNAKO POŠTOVANJE.

NEFORMALNA TRANS AKTIVISTIČKA GRUPA "TRANSOVCI"

queer
montenegro
montenegrin LGBTIQ association

queer
montenegro
crnogorska LGBTIQ asocijacija

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the Author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejnog departmana/Vlade SAD.